

A photograph of a family in a kitchen. A man with a beard and a striped shirt stands behind a wooden counter, smiling. A woman with glasses and a black shirt is cutting vegetables on the counter. In the foreground, the back of a child's head with blonde hair and a yellow headband is visible. The kitchen has white cabinets and a wooden island. The text 'JÄMSTÄLLDHET I FINLAND' is overlaid in large white letters, and 'Valfrihet ökar livskvaliteten' is in smaller pink letters below it. The Finnish flag is in the bottom right corner.

JÄMSTÄLLDHET I FINLAND

Valfrihet ökar livskvaliteten

Jämställdhet ger välstånd

Finland har visat vägen till jämställdhet tillsammans med de andra nordiska länderna under flera decennier och är idag ett av världens mest jämlika länder. Att Finland får höga betyg i olika internationella jämställhetsrankningar är ingen tillfällighet – många modiga män och kvinnor har kämpat för jämställdhet i utbildningen, politiken och arbetslivet.

Jämställdhet är ett av de grundläggande värdena i det finländska samhället.

Det finns anledning att tro att Finland inte skulle vara ett av de mest avancerade länderna i världen om det inte varit för sitt starka engagemang för jämställdhet.

Kvinnor deltar i arbetslivet på samma villkor som män och vår barnomsorg gör det lättare för föräldrar att förena arbete med privatliv. Idag är majoriteten av studenterna vid universiteten kvinnor. Antalet kvinnliga verkställande direktörer och styrelseledamöter i börsnoterade bolag har vuxit stadigt under många år.

Finland har stark lagstiftning för att förhindra diskriminering – och en skyldighet att främja jämställdhet i skolor och på arbetsplatser. Samtidigt som många hinder har övervunnits finns det fortfarande mycket att göra för att öka jämställdheten. Löneskillnader mellan könen existerar fortfarande och män tar endast ut en bråkdel av föräldraledigheten. Arbetsmarknaden är starkt uppdelad i kvinnliga och manliga yrken.

Jämställdhet ska inte tas för given – den kan också utmanas. Det finns fortfarande utrymme för förbättringar innan alla har möjlighet att förverkliga sin fulla potential. Finland är en pålitlig och engagerad partner i arbetet för att lösa dessa utmaningar.

Jukka Maarianvaara
Jämställdhetsombudsman

Innehåll

- 04 FÖREGÅNGARE
- 08 FAMILJEHISTORIER
- 16 JÄMSTÄLLDHET I SIFFROR
- 18 INSPIRERANDE KVINNOR
- 26 JÄMSTÄLLD UTBILDNING
- 28 PIONJÄR INOM TEKNIKUNDERVISNING
- 30 UTMANINGAR FÖR JÄMSTÄLLDHETEN
- 32 UTVECKLINGSSAMARBETE
- 34 JÄMSTÄLLDHETEN IDAG

Utrikesministeriet i Finland, 2018
Text: Otavamedia OMA, Päivi Brink, Päivi Leinonen,
Marina Ahlberg och Aino Krohn
Produktion: Otavamedia OMA
Layout: Otavamedia OMA, Linda Macken
Omslag: Vesa Tyni
Foto: Finland Image Bank, Business Finland, Otavamedia,
Museiverkets bildsamlingar

*Friheten att
förverkliga dina
egna ambitioner*

Den finska litteraturens Grand Old Lady:

Minna Canth

En av de första författarna som skrev på finska, Minna Canth (1844–97), är känd som en pionjär för kvinnors rättigheter i Finland. Hon skrev pjäser och noveller som porträtterar kvinnor med olika bakgrund.

Genom sitt arbete gav hon arbetarklassens kvinnor en röst. Hon vägrade att idealisera fattiga människor.

Canth hämtade sin konstnärliga inspiration från sin tids realistiska och naturalistiska litterära strömningar. I sin pjäs ”Arbetarens hustru” (1885) beskriver hon hur en alkoholiserad mans rätt att bestämma över sin hustru och hennes tillgångar leder till hela familjens undergång. Canth kritise-

rades hårt av konservativa krafter för att hon skrev om till exempel äktenskapsbrott. Hennes arbete har emellertid också öppnat många läsares ögon under flera decennier.

Canth var inte bara författare. Hon var affärs-kvinna, journalist och mamma till sju barn. Hon drev en egen garnbutik i Kuopio där hon bodde med sin familj. Hon deltog aktivt i organisationer som stödde kvinnors rättigheter och det finska språkets ställning.

Minna Canth var den första kvinnan i Finland som hedrades med en flaggdag. Den 19 mars hedras hennes födelsedag och jämställdheten genom att den finska flaggan hissas.

© Museiverket

Första kvinnorna i riksdagen 1907

1906 blev Finlands riksdag det första parlamentet i världen som tillät alla kvinnor att kandidera. Alla vuxna kvinnor hade rätt att ställa upp i nationella val. Allmän och lika rösträtt infördes i Finland 1906 och det första valet till den nya enkammarriksdagen hölls 1907. Andelen kvinnliga riksdagsledamöter var som störst mellan 2011 och 2015 när 85 kvinnor (42,5 %) valdes in.

Fotografiet visar 13 av de 19 kvinnor som valdes in i riksdagen 1907. Foto: Photographic Studio J. Indurski / Kvinnosaksförbundet Unionen rf.

DET BEHÖVS BARA EN MODIG FÖREGÅNGARE.

1870

Marie Tschetschulin
Studentexamen

1878

Rosina Heikel
Medicine licentiat

1882

Emma Irene Åström
Filosofie magister

1895

Karolina Eskelin
Medicine doktor

1905

Jenny Markelin
Väg- och bro-byggnadsingenjör

1918

Agnes Sjöberg
Doktor i veterinär-medicin – den första kvinnan i Europa

1926

Miina Sillanpää
Minister i regeringen, inflytelserik pionjär

1927

Alma Söderhjelm
Professor

1938

Eugenie Lisitzin
Doktorsexamen i fysik

1942

Eeva Lindén
Doktorsexamen i finska språket

© Museiverket

Den första kvinnliga ministern:

Miina Sillanpää

Miina Sillanpää (1866–1952) var bland de första 19 kvinnorna som valdes in i riksdagen 1907. Under hennes 38 år som riksdagsledamot arbetade Sillanpää outtröttligt för att främja sociala frågor hon trodde på. Hon stödde ständigt åtgärder för att förbättra kvinnornas ställning i samhället. Från 1926 till 1927 var hon biträdande socialminister och blev Finlands första kvinnliga minister.

Sillanpääs föräldrar var fattiga och hon hade åtta syskon. Hon började arbeta i en textilfabrik vid 12 års ålder. Senare flyttade hon till Helsingfors för att arbeta som hushållerska.

1898 var hon med om att grunda Helsingfors Tjänarinneförening där hon tog över ordförandeskapet 1901 – en position som hon behöll i ett halvt sekel.

Under 1930-talet hjälpte hon att starta en organisation som gav härbärge åt ensamstående kvinnor och deras barn och övervann ett långvarigt kulturellt motstånd mot idén med mödrahem. Hon kämpade envist och effektivt för att förbättra livet för de sämre lottade och äldre, driven av sina värderingar om rättvisa och jämlikhet.

Den finska flaggan hissas den 1 oktober till minne av Sillanpääs insatser.

© Lehtikuva

Den första kvinnliga ordföranden för sametinget i Finland:

Tiina Sanila-Aikio

”Kvinor och män är jämlika i den samiska kulturen. Traditionellt har vi skilda arbetsuppgifter för kvinnor och män, men idag kan alla välja vad de vill göra. Kvinnorna har många viktiga traditionella roller, t.ex. att förmedla kunskap mellan generationerna. Nuförtiden är kvinnorna ofta välutbildade och deras arbete kan ge familjen extra inkomster utöver de traditionella inkomstkällorna, som fiske och renskötsel”, förklarar Sanila-Aikio.

2015 var Tiina Sanila-Aikio den första kvinnan som valdes till ordförande för sametinget, det högsta politiska organet för Finlands ursprungsbe-

folkning samerna. Tio av sametingets 21 ledamöter är kvinnor.

”Jag har varit aktiv i den samiska politiken sedan jag var femton år. Under min karriär som rockmusiker i Tiina Sanila Band och som skolt-samisk lärare arbetade jag också för att främja det samiska samhället.

Vissa tyckte att jag med mina 32 år var för ung för att bli ordförande för sametinget. Det var mycket prat om att jag är en ung kvinna. Jag tror att jag blev vald trots tvivlen tack vare min politiska aktivitet, mina språkkunskaper, mitt kulturella arbete och omfattande nätverk,” säger Sanila-Aikio.

1955

Liisi Oterma
Doktorsexamen
i astronomi

1958

Vieno Rajaoja
Doktorsexamen
i ekonomi

1961

Inkeri Anttila
Professor i juridik

1976

Sirpa Rautio
Kommundirektör

1988

De första 94 kvinnorna
vigdes till präster

1990

Elisabeth Rehn
Försvarsminister

1992

Sirkka Hämmäläinen
Ordförande för
Finlands Bank

1994

Riitta Uosukainen
Riksdagens talman

2000

Tarja Halonen
Republikens president

2000

Titta Lindqvist
Officer, överste-
löjtnant

2003

Anneli Jäätteenmäki
Statsminister

2010

Irja Askola
Biskop i den evangelisk-
lutherska kyrkan

Glad över att vara jämlik:

Tillsammans i 27 år

Tiina Pelkonen, 62, och Jussi-Petteri (Pete) Nurmi, 64, har varit tillsammans sedan 1991. De har bestämt sig för att inte gifta sig eftersom de båda hade varit gifta två gånger tidigare. De har en vuxen dotter tillsammans och Tiina har två äldre söner.

”När jag växte upp arbetade båda mina föräldrar. Min mamma var copywriter och min pappa var journalist. De var politiskt aktiva och i vårt hem pågick ständigt livliga diskussioner. Jämlikhet var något som jag tog för givet som barn”, säger Pete.

Tiinas far, som också var journalist, dog när hon var ung.

”Min mamma var sömmerska. Hon hade en stark personlighet och mina föräldrar fattade alla beslut tillsammans. Jag hade en lycklig barndom”, minns Tiina.

Pete var gift från 1979 till 1983 och 1987 till 1989, medan Tiina var gift från 1976 till 1982 och

1983 till 1991. Hennes två söner föddes under det andra äktenskapet.

”Jag var bara 21 när jag gifte mig första gången och vi skildes som vänner. Jag har ett bra förhållande till min andra man och han är en bra far åt våra söner. Vi delade föräldraansvaret lika när pojkarna var små. En av anledningarna till att vi skildes var att han inte stödde min önskan att säga upp mig från jobbet för att utbilda mig på nytt”, säger Tiina.

Tiina arbetade som teatersekreterare innan sönerna föddes, men bestämde sig för att studera media efter mammaledigheten.

”Först jobbade jag på en lokal gratistidning. 1999 började jag arbeta hos min nuvarande arbetsgivare, en kommunikationsbyrå, som journalist och redaktör. Pojkarnas dagis fungerade mycket bra när de var små”, säger Tiina.

Pete är musiker och har haft olika arbetsuppgifter.

”Jag studerade musik vid konservatoriet i Åggelby i Helsingfors. Jag spelar gitarr och är också rösttekniker. Jag har jobbat som musiker, jag har byggt gitarrer, undervisat i musik och ljudsystem på många skolor och spelat in många skivor. Mina arbetstider är okonventionella: jag jobbar ofta kvällar och nätter”, säger Pete.

Paret har olika dygnsrytm, vilket gjorde familjelivet enklare när deras dotter föddes.

”Jag matade vår dotter med nappflaska på natten när hon var spädbarn så att Tiina kunde sova. När vår dotter gick i skolan, var jag hemma på eftermiddagarna och vi har fortfarande ett mycket nära förhållande. Jag tog också hand om hemmet och lagade mat när Tiina jobbade”, berättar Pete.

Tiina och Pete möttes genom sin gemensamma passion: musiken. De ingår i ett band med

tio medlemmar och har fortfarande spelningar tillsammans. Idag är musiken något som förenar dem.

”Alla är jämlika inom musiken. Du är inte man eller kvinna, du är musiker”, säger Pete.

”Det var inte på det viset när vi var unga. Kvinnliga musiker uppskattades inte lika mycket som manliga. Men det är bättre nu”, säger Tiina.

De är överens om att ett jämställt samhälle gynnar både män och kvinnor.

”Jag har alltid varit feminist. Jämställdhet innebär att alla kan förverkliga sina personliga och yrkesmässiga ambitioner och ägna sig åt sin karriär, sitt familjeliv och sina fritidsintressen”, säger Tiina.

”Jämställdhet gör livet lättare för alla. Det finns mer än bara två kön och alla ska behandlas lika”, avslutar Pete.

ATT FÅ BARN I FINLAND INNEBÄR...

> **Moderskapsunderstöd:** moderskapsförpackning* eller kontantförmån på 170 euro.

> **Föräldradagpenning**** betalas också efter att barnet är fött.

> **Barnbidrag***** betalas från månaden efter den månad då barnet fötts.

> **Mammaledigheten** är 105 arbetsdagar.

> Mamman eller pappan kan ta ut **föräldraledighet** under 158 arbetsdagar efter mammaledigheten.

> Pappan har rätt att få en **faderskapspenning** under 54 arbetsdagar under **pappaledigheten**.

> Pappan kan ut **pappaledighet** under 1 till 18 arbetsdagar medan mamman fortfarande får moderskapspenning.

> Resten av faderskapspenningen kan betalas ut när moderskapspenningen och föräldrapenningen har tagit slut.

> Mamman och pappan kan ta ut **föräldraledighet** i omgångar under maximalt två perioder på 12 dagar eller mer.

> En förälder har **rätt att stanna hemma utan ersättning** med ett barn utan att förlora jobbet tills barnet är tre år gammalt.

Finland-emojin #babyinbox.
Finland var det första landet i världen som fick sina egna nationella emoji.
toolbox.finland.fi

*En moderskapsförpackning innehåller kläder och vårdartiklar. ** Moder- och faderskapspenningens storlek beror på den beskattningsbara inkomsten. *** Barnbidraget bestäms utifrån antalet barn.
Mer information: fpa.fi

Tommi och Satu Koivisto delade på den betalda föräldraledigheten när deras barn var små. Tommi kunde stanna hemma med barnen när Satu återvände till arbetet.

Tommi Koivisto uppmuntrar finländska pappor att ta föräldraledigt

Tommi och **Satu Koivisto** har två barn, en sexårig flicka och en tvåårig pojke. Paret Koivisto kom redan innan de fått barn överens om att de skulle försöka dela på föräldraledigheten så jämnt som möjligt. Den finska staten betalar moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning till föräldrar så att de kan ta ledigt från arbetet och ta hand om sina små barn.

”När vår dotter föddes stannade jag hemma de första tre veckorna. Innan min fru återgick till arbetet tog jag ut de sista veckorna av min pappaledighet och när hon börjat jobba stannade jag hemma med föräldraledighet under ytterligare sex månader. Totalt var jag borta från jobbet i över sju månader. Med min son delade jag in pappaledigheten på nio veckor i fyra delar och tog sedan ut sex månaders föräldraledighet när han var 16 månader”, säger Tommi.

Det fanns många skäl till varför det kändes som en bra idé att stanna hemma med barnen.

”Min fru ville att vi skulle dela på föräldraledigheten, eftersom även hon har en karriär och ville återvända till arbetet. Jag hade redan arbetat i tio år och det var rätt tidpunkt för mig att tillbringa mer tid med min familj. Den viktigaste anledningen till att jag tog ut föräldraledighet var att jag ville ha en nära relation till mina barn”, säger Tommi.

De flesta män i Finland tar ut någon pappaledighet, men väldigt få tar föräldraledigt.

”Min familj, vänner, kollegor och min arbetsgivare var alla mycket positiva till att jag stannade hemma med barnen. Jag är spelproducent nuförtiden och för mig var det mycket enkelt att överföra mina ansvarsområden till mina kolleger. Detta innebar också en möjlighet för dem och för mig själv att pröva något nytt. Jag är säker på att det

är svårt att vara den förste mannen på jobbet som tar längre föräldraledighet, men jag uppmuntrar pappor att göra det”, säger Tommi.

Tommi skriver bland annat en blogg om familjeliv och föräldraskap.

”Jag vill visa den positiva sidan av att vara förälder och leva familjeliv. När båda föräldrarna tar ansvar för barnen har de samma möjligheter att bygga upp sina karriärer och chans att ägna sig åt sina fritidsintressen och barnen.”

Nu när barnen är större tar Tommi lika stort ansvar som sin fru för att kontakta dagis och skola och ta hand om barnens hälsa.

”Vi turas om att hämta barnen från dagis och att stanna hemma med dem när de är sjuka. När barnen vaknar mitt i natten ropar de på mig.

Jag känner att vi är jämlika som föräldrar och att vi båda är nära våra barn”, avslutar Tommi.

Hem för fyra vuxna och två barn

Aнна Edgren bor i den ena delen av ett parhus med sin partner **Mia Bäck**. Annas vän **Johan Werkelin** och hans partner **Peter Björkfors** bor i den andra delen av huset. Deras förhållande är närmare än vanligt mellan grannar, eftersom de utgör en familj med fyra vuxna och två barn. Anna och Johan är biologiska föräldrar till barnen.

”Barnen har ett rum mitt i huset. Nu när de är i skolåldern rör de sig ganska självständigt mellan husets olika delar, men som föräldrar har vi kommit överens om att turas om att ansvara för barnen”, säger Anna.

Även om deras familj är ovanlig är attityderna de möter vanligen positiva. Men ibland förutsätts familjemedlemmarna följa heterosexuella normer. Peter hade en märklig upplevelse när han för första gången deltog i ett föräldramöte på skolan och presenterade sig själv genom att säga att han

egentligen inte var pappa till något av barnen. Detta möttes av förvåning, men efter att ha förklarat sig var de andra föräldrarna fulla av beundran.

”Eftersom barnen har många föräldrar kan vi dela ansvaret och någon av oss har alltid tid för dem”, säger Anna.

Könsroller bestämmer inte vem som gör vad i familjen. Att byta bildäck är till exempel lika mycket ett kvinnogöra som en manlig uppgift. Barnen förväntas också att hjälpa till med olika saker hemma, oavsett kön. Ibland möter Anna människor som antyder att kvinnorna i familjen förmodligen lagar mat och tvättar mer än männen.

”Varför i all världen skulle jag göra grannarnas hushållssysslor?”

Barnen blev till med hjälp av en fertilitetsklinik. Anna upplevde att personalen vid kliniken var mycket professionell och stödjande. Deras vänner och närstående var också mycket glada över delas val.

I samkönade relationer är det vanligt att en förälder inte alls är närvarande. Annas familj är speciell, eftersom föräldrarna ser ut som en normfamilj utan sina partner. På barn- och mödravården fick de ibland påminna sjuksköterskorna att de inte lever tillsammans.

Även om deras vardagsliv fungerar bra är samhället ännu inte riktigt redo för normbrytande familjemodeller. Den mest negativa följden av detta var när det första barnet föddes och Johan inte fick någon faderskapspenning, eftersom föräldrarna inte bodde tillsammans.

”Till all lycka var min arbetsgivare förstående och jag kunde ta ledigt. Men utan lön, förstås”, säger Johan.

2017 ändrades lagen och idag kan den biologiska fadern få faderskapspenning även om han inte bor på samma adress som modern.

REGNBÅGSFAMILJER BEAKTAS BÄTTRE ÄN TIDIGARE I DEN NYA LAGSTIFTNING SOM TRÄDDE I KRAFT 2017:

- Den biologiska fadern till barnet har rätt till pappaledighet och faderskapspenning när han är ansvarig för barnets vårdnad.
- Lagen tillåter även den kvinnliga partnern till modern att ta ut föräldraledighet.
- Partnern till modern har rätt till faderskapspenning.

www.kela.fi/web/sv/regnbagsfamilj1

Fakta om Finland

Finland är ett av världens mest jämställda länder. De första stegen mot jämställdhet mellan män och kvinnor togs redan innan landet blev självständigt.

Jämställdhetsmålet är vanligtvis förknippat med tanken om att både män och kvinnor ska kunna arbeta och ha ett familjeliv.

Män och kvinnor har rätt att ta del av och ta ansvar för barnens vårdnad och båda har

rätt att tjäna sitt eget levebröd. Enligt statistiken från 2017 finns det 569 700 barnfamiljer i Finland. Totalt 2 139 700 människor lever i en familj med barn, vilket är 39 % av befolkningen.

I barnfamiljer är gifta par med barn den vanligaste familjeformen, de utgör 59 % av familjerna. Ogifta par utgör 20 % och ca 9 % av barnfamiljerna är ombildade familjer.

BEFOLKNING preliminära siffror 2018

KVINNOR 2 795 808
MÄN 2 723 655

FÖRVÄNTAD LIVSLÄNGD VID FÖDSELN, 2017

FLICKOR 84,2 ÅR
POJKAR 78,7 ÅR

26 542
ÄKTENSKAP
2017

SAMKÖNADE PAR 2,1 %
PAR AV MOTSATT KÖN 97,9 %

GENOMSNIITTLIG TID PER DAG FÖR RUTINMÄSSIGT HUSHÅLLSARBETE

KVINNOR 3 H 41 MIN
MÄN 2 H 33 MIN

29,1

MEDELÅLDER FÖR
FÖRSTAGÅNGS-
MÖDRAR (2016).

Befolkningsuppgifter, källa: Statistikcentralen

31,2

MEDELÅLDER FÖR
FÖRSTAGÅNGSFÄDER
(2016).

SYSSELSÄTTNINGSGRAD FÖR PERSONER I ÅLDERN 15–64 ÅR (2018/08)

70,8 % **74,4 %**

KVINNOR

MÄN

LÖNESKILLNADER MELLAN KÖNEN, 2016

(Skillnaden mellan den genomsnittliga bruttotimlönen för manliga och kvinnliga arbetstagare som cent av den manliga bruttolönen)

KVINNOR:

84
CENT

MÄN: 1 EURO

FÖRSTA RIKSDAGSVALET 1907

KVINNOR

19

MÄN

181

RIKSDAGSVALET 2015

KVINNOR

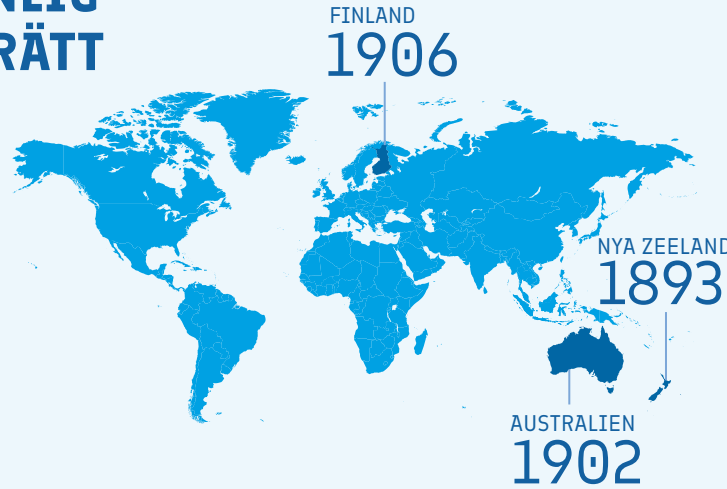
83

MÄN

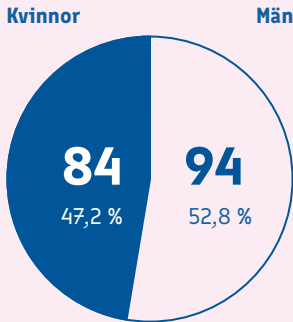

117

KVINNLIG RÖSTRÄTT

MINISTRAR I FINLANDS REGERING UNDER 2000-TALET

Källa: Statsrådet

DE 10 FRÄMSTA INOM JÄMLIKHET

1 Island	6 Nicaragua
2 Norge	7 Slovenien
3 Finland	8 Irland
4 Rwanda	9 Nya Zeeland
5 Sverige	10 Filippinerna

Källa: Global Gender Gap Report 2017, World Economic Forum (rankning av 144 länder)

Inspirerande kvinnor

I Finland kan både kvinnor och män skapa en karriär. De följande sidorna handlar om kvinnor som hittat ett jobb som passar deras behov och kompetens.

Motorcykelpolis

Minna Kastrén

Kvinnor anställdes som poliser i Finland redan 1907. Idag går den som vill bli polis en utbildning på 3 ½ år vid Polisyrkeshögskolan och ca 30 % av studenterna är kvinnor.

Minna Kastrén, född 1978, är en av två kvinnliga poliser i Finland som har avlagt examen för motorcykelpoliser. Hon bor och arbetar i Karleby på finska västkusten.

Antagningsprovet till motorcykelpolisens kurs och själva utbildningen är mycket tuffa och kräver en hel del fysisk styrka.

”Jag har aldrig tänkt att något skulle vara omöjligt för mig bara för att jag är kvinna. 2002 började

jag arbeta som polis och 2016 fick jag den unika chansen att göra provet för att bli motorcykelpolis. Det spelade ingen roll om jag var man eller kvinna. Jag var helt enkelt tvungen att klara provet och kursen. Det berodde bara på mig själv och krävde hårt arbete. Många tvivlade på att jag skulle klara inträdesprovet, men det fanns också många som stöttade mig”, säger Minna Kastrén.

Hon har fyra barn och det kändes naturligt för henne att stanna hemma med dem när de var små.

”Nu när barnen är större har min man större möjligheter att anpassa sitt jobb efter barnens behov under mina arbetspass.”

MILSTOLPAR FÖR JÄMSTÄLLDHET.

Från första början har den finska välfärdsstaten byggt på jämställdhet mellan män och kvinnor och de flesta kvinnorna i arbetsför ålder förvärsarbetar.

Källa: Centret för jämställdhetsinformation, Institutet för hälsa och välfärd

1901

Kvinnor behöver inte längre särskilt tillstånd för att studera vid universitet

1906

Kvinnor får rösträtt, rätt att ställa upp i val och rätt att tjänstgöra som riksdagsledamöter

1910-talet

Den första förordningen om fyra veckors mammaledighet efter barnets födsel

1917

Allmän rösträtt i kommunala val

1921

Lag om obligatorisk utbildning för flickor och pojkar

1926

Lag om rekrytering av kvinnor till statliga tjänster

1930

Gifta kvinnor befrias från sin mans förmyndarskap

1937

Lagen om moderskapsunderstöd för mindre bemedlade

1940-talet

Barnbidrag införs

1948

Gratis skolmältider

Vice borgmästare i Helsingfors

Nasima Razmyar

Nasima Razmyar föddes i Kabul 1984. Hennes familj kom som flyktingar från Afghanistan till Finland 1992. Hon har förverkligat sina drömmar med stor beslutsamhet.

”Jag hoppas att jag kan vara en förebild för unga invandrare, särskilt för flickor. Det är möjligt uppnå vad du vill i Finland, oavsett kön eller bakgrund. Olyckligtvis är det fortfarande svårare för icke-vita tjejer, men jag tror att attityderna håller på att förändras”, säger Razmyar.

Nasima Razmyar har hjälpt invandrare genom olika organisationer. Hon studerade statsvetenskap och tog examen som samhällspedagog.

2010 valdes hon till Årets flyktingkvinna för sitt arbete med att främja jämställdhet och mångfald.

Samma år blev hon invald i Helsingfors stadsfullmäktige. 2011 blev hon invald som suppleant i riksdagen och 2015 blev hon vald till riksdagsledamot. 2017 valdes hon till vice borgmästare i Helsingfors med ansvar för kultur och fritid.

Som vice borgmästare jobbar hon för jämställdhet på många sätt.

”Helsingfors kommuns ungdomsverksamhet gjorde t.ex. en stor insats för att uppmärksamma könsskillnader och jämställdhet. Flickor och pojkar ska ha samma möjligheter till fritidsaktiviteter.

Kommunen har i den offentliga verksamheten ett stort ansvar för att bryta ner könsnormer istället för att förstärka dem”, sammanfattar Nasima Razmyar.

Ägare till delikatessbutik och företagare

Päivi Harttunen

Det finns över 280 000 företag i Finland, varav ca 93 % har färre än tio anställda. Omkring en tredjedel av företagen ägs av kvinnor. Ett av dessa är Päivi Harttunens Mandragora i centrala Åbo.

Tillsammans med sin man driver Harttunen en delikatessbutik för kaffe, te och choklad. Hennes arbetsuppgifter är främst marknadsföring och företagsledning. Delikatessbutiken är ett nytt område för Päivi Harttunen, men hon har en lång historia som företagare.

”När jag tog examen som kosmetolog på 1980-talet startade jag genast ett eget företag. Nu är Mandragora min huvudsakliga verksamhet, men jag jobbar fortfarande deltid som kosmetolog.”

Förutom att driva sina egna företag har Päivi Harttunen undervisat på kosmetologskolan och sminkat på teatrar och inför modevisningar. När hon startade sitt första företag var barnen små.

”Vårt hem och min skönhetssalong var belägna i samma byggnad, så på ett sätt var jag alltid hemma. Allt gick mycket smidigt med våra tre barn. De var på dagis och ibland hjälpte far- och morföräldrarna till.”

Päivi Harttunen har varit aktiv i företagar nätverk och hon rekommenderar alla att prova på det.

”Vi besöker ofta varandras företag och utbyter erfarenheter. Det är ett utmärkt sätt att lära sig något nytt.”

1949

Moderskapsunderstödet utökas till att omfatta alla kvinnor, oavsett ekonomisk ställning

1963

Lika lön för likvärdigt arbete för män och kvinnor i offentlig tjänst

1964

Moderskapsledighet på 54 arbetsdagar

1972

Lagen om grundläggande utbildning: alla barn är berättigade till offentligt finansierad grundläggande utbildning

1972

Delegationen för jämställdhetsärenden inrättas

1973

Lagen om dagvård

1974

Moderskapspenning i sex månader

1975

Lagen om folkpension ger kvinnor och män lika rätt till en grundläggande folkpension

1975

Kvinnor kan utses till nästan alla tjänster

1976

Separat beskattning av makar

1978

Föräldrar får rätt att dela föräldraledigheten sinsemellan

VD för Nokian Tyres

Hille Korhonen

”Min mamma var en stark kvinna. Hon brukade säga att en kvinna ska kunna ta hand om sig själv.

Hon uppmuntrade mig alltid att kämpa och hon hjälpte mig att ta hand om barnen när de var små”, berättar Hille Korhonen.

Nokian Tyres är en däcktillverkare som har kring 4 600 anställda. 2017 var det börsnoterade företags omsättning ca 1,6 miljarder euro. Hille Korhonen, född 1961, har varit bolagets VD sedan 2017. Dessförinnan satt hon i bolagets styrelse i tio år. Hon har suttit i många styrelser under sin karriär. Hon kom till Nokian Tyres från det finska alkohol-monopolföretaget Alko, där hon var VD.

Korhonen har en teknologie licentiatexamen. 2018 blev hon hedersdoktor vid Tammerfors universitet.

”När jag studerade teknik på universitetet fanns det 105 män och fem kvinnor på min årskurs. Jag har också byggt min karriär inom mansdominerade områden. Jag tror inte att jag någonsin blivit illa behandlad för att jag är kvinna. Jag har alltid fokuserat på jobbet och försökt utföra det väl”, säger Korhonen.

Fysisk aktivitet är viktigt för Hille Korhonen. Hon är finsk veteranmästare i tyngdlyftning (Masters, 63 kg, från 2015 till 2018). Träningen ger henne också energi för arbetet.

© Lehtikuva

Professor i rättsodologi

Helena Ranta

Helena Ranta, född 1946, är en internationellt känd rättsodontolog som har arbetat med att identifiera offer. Hon har genomfört kriminaltekniska utredningar i krigszoner och katastrofområden över hela världen, till exempel i Bosnien och Hercegovina, Kosovo, Kamerun, Peru, Irak och i Sydostasien efter tsunamikatastrofen 2004.

”Min arbetsmiljö har varit oerhört mansdominerad. Jag har ofta varit den enda kvinnan på plats. Mitt kön har förväntat vissa personer i målländerna, särskilt eftersom jag ofta varit ledare för vårt kriminaltekniska team. De har dock snabbt insett att jag är tuff och professionell. Förvånansvärt nog har en del äldre finska specialister tvivlat på min förmåga att utföra

mina arbetsuppgifter under utländska uppdrag. Men jag tror inte att det verkligen varit en nackdel att jag är kvinna. Under min livstid har många glastak krossats”, säger Helena Ranta.

Innan hon gick i pension var Ranta professor vid institutionen för rättsmedicin vid Helsingfors universitet. Hon är känd för sitt arbete som människorättsförespråkare.

Ranta är tidigare ordförande för Finlands UN Women och för närvarande ordförande för Finlands 1325-nätverk. Nätverkets syfte är att i Finland förbättra genomförandet av FN:s säkerhetsråds resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet.

2017 belönades hon med den första internationella utmärkelsen, Prix Lysistrata, för fredsmedling.

1980-talet

Barnavårdsstöd och särskild vårdpenning för att kompensera inkomstbortfall vid vård av sjukt barn

1986

Restriktioner för att utse kvinnor till kyrkliga tjänster avskaffas

1990-talet

Alla barn som inte uppnått skolålder har rätt till dagvård

1991

Pappaledighet och faderskapspenning, som inte kan överföras till modern eller delas, införs

1994

Våldtäkt inom äktenskapet kriminaliseras

1995

Våld i hemmet blir föremål för allmänt åtal

1995

Restriktioner för att utse kvinnor till militära tjänster avskaffas

2011

Transvestism klassificeras inte längre som sjukdom

2015

Jämställdhetslagen förbjuder diskriminering på grund av kön, könsidentitet och uttryck för kön

2017

Jämlik äktenskapslag garanterar samkönade par rätten att gifta sig och möjliggör adoptioner

2018

Moderskapslagen (kommer att träda i kraft 2019) garanterar att båda kvinnorna i samkönade par erkänns

Jämställd utbildning

© Elina Manninen

© UKM/Lisa Tokala

© Unto Rautio Aalto-universitetet

Finland värdesätter utbildning

Enligt Pisa*-undersökningen är Finland ett av de ledande länderna inom utbildning i organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD), särskilt inom läsning och naturvetenskap. Detta förklaras av följande faktorer:

Konsekvent hög kvalitet på grundutbildningen för hela åldersgruppen över hela landet; mycket kompetenta lärare, principen om närmaste skola: skolvalet bestäms av var man bor; ett välfungerande bibliotekssystem av hög kvalitet.

Idag fortsätter utbildningen under hela det yrkesverksamma livet. Det flesta arbetsgivare i

Finland erbjuder sina anställda olika kurser för att uppdatera deras kunskaper. Många människor byter bransch och omskolar sig till ett nytt yrke.

Att lära sig nya färdigheter, som till exempel språk, IT eller hantverk, kan också bli en fritidssysselsättning som varar hela livet. Finland har ett omfattande nätverk av institut och högskolor som erbjuder utbildningar till ett lågt pris inom olika områden, som inte nödvändigtvis leder till en examen.

Livslångt lärande gynnar både individen och samhället.

* Pisa-studien (Programme for international student assessment) är OECD-ländernas gemensamma forskningsprogram som jämför utbildningsstatus och -resultat internationellt. Vart tredje år utvärderar programmet kunskaperna i matematik, vetenskap och läsfärdigheter bland 15-åringar.

- Alla barn i Finland har rätt till kostnadsfri förskole- och grundskoleutbildning.
- Daghem och skolor erbjuder förskoleklass för sexåringar.
- Barnen börjar grundskolan vid sju års ålder. Undervisning, utbildningsmaterial och skolmåltider är gratis. Skoltransporterna är kostnadsfria om barnet bor mer än fem kilometer från skolan.
- Efter den nioåriga grundskolan kan eleverna fortsätta på yrkesutbildning eller gymnasium.
- Gymnasieskolan erbjuder allmän utbildning som förbereder eleverna för vidare studier. Gymnasiet kan avläggas på två till fyra år. Som avslutning på sin skolgång kan eleverna ta en studentexamen. Cirka 58 % av alla elever som tog studentexamen 2017 var flickor.

153 262

UNIVERSITETSSTUDENTER
2017

KVINNOR 53 % | MÄN 47 %

31 014

UNIVERSITETSEXAMEN
2017

KVINNOR 58 % | MÄN 42 %

Källa: Statistikcentralen 2017

Linda Liukas: Teknik kan vara roligt och kreativt

Linda Liukas har skrivit fyra innovativa böcker i serien "Hello Ruby", som förklarar datorer, internet och artificiell intelligens för barn.

Hon är också den främsta drivkraften bakom Rails Girls, en ideell gemenskap som lär ut grunderna i kodning till kvinnor över hela världen. Linda Liukas har bland annat studerat filosofi, företagande, franska och visuell journalistik.

"Alltför ofta ser vi att matematik och kreativitet skiljs åt. Flickor ser sig redan i tioårsåldern som kreativa, men inte matematiskt inriktade, och vill hellre arbeta med människor än med datorer. I mitt jobb som föreläsare, barnboksförfattare och illustratör vill jag visa flickor att det är kreativt att arbeta med teknik och att du behöver sociala färdigheter för att bli bra på det", säger Linda Liukas.

När hon studerade kodning på Stanford Uni-

versity i Kalifornien upptäckte hon hur hon kunde använda kodning som ett sätt att uttrycka sig.

"När jag kom tillbaka till Finland började jag organisera helgträffar med min vän **Karri Saari-nen**. Under sammankomsterna kunde kvinnor lära sig kodning, programmering och programvara på ett lekfullt och roligt sätt", säger Liukas.

"Vi kallade dem för Rails Girls. Namnet kommer från ramverket Ruby on Rails som används för att utveckla webbapplikationer med öppen källkod. Snart hade ryktet spridit sig och vi blev ombedda att hålla ett liknande evenemang i Singapore."

Idag är Rails Girls en frivillig ideell global gemenskap. Den har redan organiserat evenemang i 500 städer i hela världen på nästan alla kontinenter.

HELLO RUBY-BÖCKER FÖR FLICKOR OCH POJKAR

Lindas första Hello Ruby-bok: "Adventures in Coding" (2015) har översatts till 25 språk. Den andra och tredje boken förklarar datorer och internet för barn. Den senaste boken i serien handlar om artificiell intelligens och maskininläring.

Hon vill ge barnen kreativa verktyg för tänkande. Böckerna kombinerar illustrerade berättelser med roliga övningar.

"Hello Ruby började som en bok, och det är en bra plattform att börja med, men den kan utvecklas till vad som helst. Vad sägs om en Hello Ruby-skola? Det kan bli något helt annat med samma värderingar och mål", säger Linda Liukas med ett leende.

FÖRÄLDRAR ÄR LIKADANA I HELA VÄRLDEN

Linda Liukas tillbringar ca sex månader om året med att resa världen runt som en inspirerande föreläsare. Hennes publik omfattar lärare, företagsledare, opinionsbildare och föräldrar.

"Vart jag än reser vill föräldrarna sina barns bästa, och tillsammans kan vi identifiera vilken typ av kompetens som barnen behöver i framtiden. Jag har lyckats kombinera teknik med mjuka värden."

Linda Liukas är mycket populär i bland annat Japan, Sydkorea och Kina. I maj 2017 vann hennes Hello Ruby-böcker Kinas mest prestigefyllda designpris – Design Intelligence Gold Award – med en prissumma på 130 000 euro.

*lindaliukas.com
railsgirls.com
helloruby.com*

Några utmaningar för jämställdheten i Finland

Även om Finland är ett av de ledande länderna i världen inom jämställdhet finns det fortfarande olösta problem i vårt samhälle.

”En stor fråga är **ekonomisk ojämlikhet**: i genomsnitt tjänar män mer än kvinnor. Den stora majoriteten av de finländska kvinnorna arbetar heltid. Arbetskraften är till stor del segregerad så att män och kvinnor arbetar inom olika områden. Kvinno-dominerade områden är i regel sämre betalda än mansdominerade. Den ojämlika fördelningen av vårdnadsansvaret mellan mammor och pappor är en del av problemet”, säger **Marjut Jyrkinen**.

Hon är lektor i jämställdhet i arbetslivet och genusstudier vid Helsingfors universitet. Jyrkinen leder ett forskningsprojekt för jämlikt arbetsliv kallat ”WeAll”.

Kvinnor i Finland är mycket välutbildade och de avancerar normalt upp till mellanchefernivån.

”Paradoxalt nog, i de högsta ledande positionerna och i företagens styrelser är kvinnorna fortfarande i minoritet.”

Ett annat stort problem för jämställdheten i Finland är **könsrelaterat våld** som drabbar kvinnor i alla sociala grupper.

”Gärningsmannen är mycket ofta en partner, en före detta partner eller bekant. Våld i nära relationer är något återkommande som inte upphör utan ingripande utifrån. Vi behöver sektoröver-skridande samarbete mellan olika myndigheter och civilsamhällesorganisationer för att bryta mönstret. Vi behöver mer resurser för detta arbete och förebyggande åtgärder mot våld”, understryker Jyrkinen.

En ojämlikhet mellan könen som ofta diskuteras är att **pojkar presterar sämre än flickor i skolan**.

”Detta kan vara ett resultat av en snäv definition av manligheten: läsning och utbildning anses inte vara maskulint. Vi måste emellertid inse att de flesta pojkarna lyckas väl i skolan i Finland och vi ska komma ihåg att uppmärksamma de finländska flickornas prestationer. Om vi kan bryta de stereotypa könsrollerna, får vi mer jämlika elever.”

Jyrkinen anser att Finland är ett föregångsland när det gäller att involvera civilsamhället i jämställdhetsarbetet.

”Många icke-statliga organisationer arbetar aktivt med att främja jämlikheten, och flera initiativ för att få till stånd lagändringar tas på gräsrotsnivå. Det är mycket värdefulla former av politisk påverkan”, avslutar Marjut Jyrkinen.

”Det finns fortfarande saker att rätta till i Finland. #MeToo-kampanjen visade att jämställdheten är bräcklig. När du skrapar lite på ytan kommer attityder fram som uppenbarligen tolererar ojämlikhet. Vi är trots allt progressiva när det gäller jämställdhet och kan vittna om att jämlikhet mellan män och kvinnor innebär en fördel för alla.”

FINLANDS TIDIGARE PRESIDENT, TARJA HALONEN
Veckotidningen Anna, Augusti 2018

Kvinnors rättigheter i utvecklingsländerna

Kvinnors och flickors rättigheter och ställning är ett prioriterat område i Finlands utvecklingspolitik.

Målet för Finlands utvecklingspolitik är att stödja utvecklingsländernas försök att avskaffa fattigdom och ojämlikhet och främja en hållbar utveckling.

Finland fokuserar sina insatser på fyra prioriterade områden. Ett av dem är kvinnors och flickors rättigheter och ställning. Ojämlikheten mellan könen är ett av de största problemen i utvecklingsländerna. Erfarenheten har visat att när kvinnors och flickors rättigheter och ställning förbättras och deras möjligheter till deltagande underlättas, stärks också samhället som helhet. Detta främjar även andra utvecklingsmål. Finland besitter den trovärdighet och expertis som krävs för att främja jämställdheten internationellt.

Finland har banat väg för alla kvinnors och flickors rättigheter och jämställdhet. Frågan fortsätter att vara ett viktigt mål för vår utvecklingspolitik.

Den finländska utvecklingspolitiken styrs av de mänskliga rättigheterna, vilket betyder att de systematiskt integreras både som medel och mål i allt utvecklingssamarbete.

Jämställdhet är ett övergripande mål för Finlands utvecklingspolitik. Förutom särskilda insatser på jämställdhetsområdet ingår den alltid i vår utvecklingspolitik. Finland har stor erfarenhet av att integrera jämställdhetsperspektivet inom olika sektorer.

UN Women är en av Finlands viktigaste strategiska partner i arbetet för jämställdhet. Finland är en av de största bidragsgivarna till UN Women bland FN:s medlemsstater. Finland bidrar även

med kärnfinansiering till FN:s befolkningsfond (UNFPA) och FN:s barnfond (UNICEF).

Dessutom stöder Finland multilaterala organisationer i arbetet med att integrera jämställdhetsperspektivet genom att sponsra 17 befattningar för genusexpertter inom FN och multilaterala utvecklingsbanker.

Finlands åtgärder har som mål att: Kvinnor och flickor är bättre utbildade och har högre kompetens. Kvinnor och barn har bättre tillgång till grundläggande tjänster av hög kvalitet. Kvinnor och flickor inkluderas i det politiska beslutsfattandet och i den ekonomiska verksamheten. Fler kvinnor och flickor åtnjuter rätten att fatta beslut som påverkar deras liv – och färre utsätts för våld och övergrepp.

Källa: um.fi/sv

Finland har stött flickors och kvinnors skolgång i decennier och det är fortfarande ett av de viktigaste målen för Finlands utvecklingssamarbete.
Foto © Kirsi Pere/Utrikesministeriet

Kvinnobanken är en fond som förvaltas av Kyrkans utlandshjälp, med målet att trygga försörjningen och skapa hållbara affärsmöjligheter för kvinnor i utvecklingsländer.
Foto © Ville Asikainen/Kyrkans utlandshjälp

Kan jämställdhet mätas?

Ar 2017 rapporterade World Economic Forum (WEF) att de 144 länder som omfattas av deras årliga rapport i genomsnitt hade minskat 96 % av klyftan i hälsoresultaten mellan kvinnor och män och över 95 % av skillnaden i studieresultaten. Skillnaderna mellan kvinnor och män i ekonomiskt deltagande och politiskt inflytande är dock fortfarande stora.

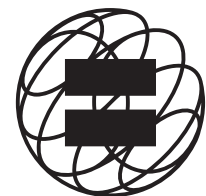
I sin rapport delar WEF in länderna i kategorier beroende på kvinnornas tillgång till hälsovård och utbildning samt politiskt och ekonomiskt beslutsfattande. 2017 rankades Finland på tredje plats inom jämställdhet. De länder som kom före Finland var andra nordiska länder.

Jämställdheten i Finland är resultatet av ett målmedvetet och systematiskt arbete under lång

tid. Kvinnorna i Finland har deltagit i det politiska beslutsfattandet i mer än ett århundrade. Jämställdheten mellan kvinnor och män i Finland är inte ett resultat av slumpen, utan av ett ihärdigt arbete som utförts av aktiva och envisa kvinnor och män. Idag utövar kvinnor ett allt större inflytande i politiken, vilket märks i olika kreativa och djärva initiativ.

En hög andel kvinnor garanterar ett mer jämlikt beslutsfattande, även om kön inte är den enda avgörande faktorn. Kompetens är nyckeln i det parlamentariska arbetet och i det moderna informationssamhället i allmänhet.

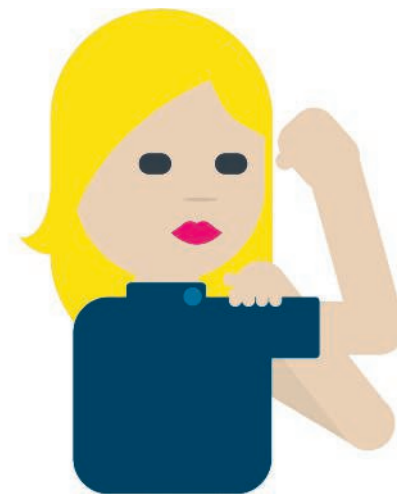
Finland har goda skäl att vara stolt över sina mycket kompetenta kvinnor, vars insatser är internationellt omtalade.

INTERNATIONAL GENDER EQUALITY PRIZE

DET INTERNATIONELLA JÄMSTÄLLDHETSPRISET

Det internationella jämställdhetspriset, inrättat av den finska regeringen, delas ut till en person eller organisation som har främjat jämställdhet på ett sätt som är internationellt betydande. 2017 var den första mottagaren av priset den tyska förbundskanslern Angela Merkel. Hon riktade pris-sommen till en nigerisk civilsamhällesorganisation som arbetar för kvinnors och barns rättigheter.

Finland-emoji för #girlpower.
Se alla våra nationella emoji
på toolbox.finland.fi

TOPPRANKNING FÖR FINLAND UTIFRÅN FLERA INDIKATORER

● Lyckligaste landet i världen

World Happiness Report 2018 rankade 156 länder efter deras lyckonivåer. Sustainable Development Solutions Network.

● Det tredje mest jämställda landet i världen

Global Gender Gap Index 2017 omfattar 144 länder. World Economic Forum.

● Världens mest stabila land

Fragile States Index 2018 rankade 178 länder efter deras sårbarhet för konflikter eller kollaps. The Fund for Peace.

Källa: Statistikcentralen

● Finska kvinnors jämställdhet i arbetslivet är fjärde bäst i världen

Glass-Ceiling Index 2018. The Economist.

● Finland är det näst bästa landet i världen för flickor

Rädda barnen, rapporten Every last girl: Girl's opportunity index 2016.

● Finland kommer på tredje plats i världen för personlig frihet och valfrihet

Social Progress Imperative, 2018 Social Progress Index.

JÄMSTÄLLDHETEN ÖVERVAKAS OCH UPPRÄTTHÅLLS AV OFFENTLIGA MYNDIGHETER

Jämställdhetsenheten, social- och hälsovårdsministeriet

Ansvarig för beredningen och samordningen av den finska regeringens jämställdhetspolitik.

Jämställdhetsombudsman

En oberoende myndighet vars huvudsakliga uppgift är att övervaka att jämställdhetslagen följs. Ombudsmannens mandat gäller frågor som rör kön och könsminoriteter. I ombudsmannens befogenheter ingår både att bekämpa diskriminering och att främja jämställdhet. Ombudsmannen utför i första hand sina uppgifter genom att ge vägledning och råd. Jämställdhetsombudsmannen faller under justitieministeriets förvaltningsområde.

Jämställdhetsnämnden

En oberoende nämnd som övervakar att jämställdhetslagen följs och diskuterar och löser problem som rör lagstiftningen.

Delegationen för jämställdhetsärenden

En parlamentarisk kommitté som utses av Finlands regering för en valperiod i taget. Främjar jämställdhet i samhället.

Centret för jämställdhet, Institutet för hälsa och välfärd

Samlar in och tillhandahåller information och forskning om jämställdhet. Riktat sig till olika grupper av användare: myndigheter, politiker, jämställdhetsorganisationer, studenter, forskare, medier och alla som är intresserade av genusfrågor.

Mer information:
www.stm.fi

Visste du att?

I Finland får familjer stöd för att kunna kombinera arbete och familjeliv. Barnen garanteras goda förutsättningar genom en omfattande barnhälsovård och rätt till dagvård, skolhälsovård och skolmat.

De åsikter som uttrycks i detta häfte är enbart författarnas.

E-post: vie-50@formin.fi

Får användas fritt som referens.

**SUOMI
FINLAND**

